

Atskaite par dalību COPA – COGECA darba grupā

Piens un piena produkti

1. septembrī 2015. Briselē

Šī gada 1. septembrī Briselē notika COPA-COGECA ārkārtas piena darba grupa, lai izvērtētu situāciju piena nozarē ES un sagatavotu vienotas pienu ražojošo zemnieku prasības ES Lauksaimniecības komisāram protesta akcijās 7. septembrī Briselē.

Situācija piena nozarē pasliktinās arī pārējās ES dalībvalstīs, bet fakts ir tāds, ka Baltijas valstīs mums cena ir viszemākā ES - **Lietuvā** vidēji 20 centi/kg, **Igaunijā** 23centi/kg un ir ganāmpulku skaits ir samazinājies par 5%. **Latvijā** vidējā piena cena 20.5centi/kg. **Vācijā** piena cena pakāpeniski samazinās pēdējos 8 mēnešus un ir noslīdējusi līdz 29.4 centiem/kg. Pašreiz nopietni tiek runāts ar vairumtirgotājiem, lai tie nelaiž zemāk piena cenas. **Beļģijā** pēc kvotu atcelšanas piena ražošana ir palielinājusies par 0.5%. Pašreiz piena cena ir 27.5 centi/kg, bet sakarā ar kvotu pārsniegumu maksājamā soda nauda ir 22 miljoni eiro. Beļģijā ir panākta vienošanās ar vairumtirgotājiem, ka nākošos 6 mēnešus tie piemaksās zemniekiem 2.7 centus par kg piena. Piemaksa būs par vēsturisko daudzumu, kas veidojas no lielveikalos realizētā svaigpiena, sviesta un krējuma. Apzinoties periodisko lielo cenu svārstību beļģu piena ražotāji ir uzsākuši nopietnu darbu pie pašpalīdzības fonda dibināšanas. Mērķis ir izveidot fondu 2016. gadā un nākošo trīs gadu laikā sakrāt finansējumu nākošajai krīzei. Fonda finansēšanā tiek mēģināts iesaistīt visus pārtikas ķēdes posmus - piena ražotājs - pārstrādātājs un vairumtirgotājs. **Ungārija** - cena strauji ir nokritusies līdz 23 centiem/kg un tā ir stipri zem pašizmaksas. **Somija** - zemnieki nevar laikā nomaksāt bankām un ir skaidrs, ka bezgalīgi tās negaidīs, subsīdijas tikšot izmaksātas vēlāk nekā parasti, tāpēc naudas plūsmas nodrošināšanai lūgts atļauju izmaksāt tiešmaksājumus pirms 1.decembra. **Īrija** - piena cena ir samazinājusies līdz 25.5-27 centiem/kg, piena ražošana valstī ir palielinājusies. Augusta beigās jau notika zemnieku protesta akcijas, bet valdība vēl negrib šo situāciju atzīt kā krīzi piena nozarē, lai arī zemniekiem šī cena nozīmē ražošanu zem pašizmaksas. **Zviedrija** - cena ir noslīdējusi līdz 29.4 centiem/kg, kas ir zem pašizmaksas un pašreiz vidēji katru nedēļu 5 saimniecības pārtrauc piena ražošanu. Atbalstam būs pieejami valsts kredīti ar samazinātu procentu likmi tieši piena ražošanas saimniecībām, bet ir skaidrs, ka ar to vien ir par maz, lai stabilizētu situāciju. **Dānija** - piena cena ir noslīdējusi līdz 29.5 centiem/kg un soda nauda par kvotas pārsniegumu 24 miljoni eiro. Arī Dānijā tiek vestas sarunas ar vairumtirgotājiem par piemaksām pienam, pagaidām reāls rezultāts ir sarunām ar vienu vairumtirgotāju. Ir vienošanās, ka pie katra piena litra zemniekiem tiks piemaksāti 0.07 centi, tas nav daudz, bet tas ir signāls pārējiem vairumtirgotājiem. **Austrija** - piena cena ir 30.7 centi/kg, bet ir skaidri zināms, ka samazināsies. Saražotā piena daudzums ir stabils. Nomaksājamā soda nauda ir 45 miljoni eiro. **Portugāle** - piena cena ir 29 centi/kg, bet pietiekoši strauji palielinās saražotā piena apjomi, piemēram, pagājušajā mēnesī palielinājums bija 3%. Piena cenas samazinās arī veikalos un nu jau piens ir nopērkams pat par 44 centiem/kg. **Z-Īrija** - cena ir nokritusi uz 24 centiem/kg, kaut gan ražošanas

izmaksas ir 35 centi/kg, jau ir notikušas protesta akcijas pie lielveikaliem. Piena ražošanas apjomi palielinās. **Polija** - situācija ir smaga, jo cena ir nokritusi līdz 25 centiem/kg, ir saimniecības, kurām cena jau ir zem 20 centiem/kg. Situāciju vēl sarežģītāku ir padarījis lielais sausums un ne visām saimniecībām ir sagatavota visa nepieciešamā lopbarība ziemai. Soda nauda par pārsniegtajām kvotām - 21 miljons eiro. **Francija** - jūlijā cena bija tikai 30.7 centi/kg un arī piena ražošana samazinās (jūlijā par 1%). Tiek organizēts daudz protesta akciju un mēģināts piespiest lielveikalus palielināt piena cenas. **Lielbritānija** - cena ir paslīdējusi zem 29 centiem/kg un arvien ir lielas cenu atšķirības starp saimniecībām. Līdz gada beigām paredzams, ka daudzas saimniecības likvidēsies, jo nav signālu, ka cenas varētu stabilizēties. **Nīderlande** - Lielākais kooperatīvs Compina zemniekiem maksā vēl 29.5 centus/kg, bet pārējiem cenas ir zemākas ~ 25 centi/kg. Zemniekiem papildus zemajām cenām ir aktuāli arī nitrātu un fosfātu direktīva, par ko arī ļoti daudz tiek diskutēts. Maksājamā soda nauda par kvotu pārsniegumu ir 125 miljoni eiro. **Spānija** - cena samazinās un augustā bija 28 centi/kg. Ir lielas cenu atšķirības starp reģioniem - Dienvidos vēl ir 30 centi/kg, bet Spānijas ziemeļu reģionos 25-27 centi/kg, daudz ir saimniecību, kur cena ir tikai 18-22 centi/kg. Šīm saimniecībām pašreiz praktiski nav izredžu izdzīvot, valstī arī samazinās saražotā piena apjomi. **Itālija** - situācija ir smaga, vidējā piena cena ir tikai 34.5-35.5 centi/kg, arī Itālijā zemnieki strādā pie pašpalīdzības fonda izveides. Ļoti aktīvi iestājas par to, lai pārstrāde neievestu piena izejvielas siera ražošanai, bet ražotu sieru tikai no Itālijas piena (tas var ietekmēt atkal mūsu cenas, jo Lietuvas piena kombināti eksportē uz Itāliju). Maksājamā soda nauda par kvotu pārsniegumu 30 miljoni eiro.

10 prasības par kurām vienojāmies Piena darba grupā un kas tika iekļautas kopējās prasībās l/s komisāram 7. septembrī protesta akciju laikā Briselē.

Īstermiņa pasākumi:

1. Tiešā palīdzība zemniekiem, kas nonākuši naudas grūtībās. Paātrināti izmaksāt tiešmaksājumus un brīvprātīgos saistītos maksājumus.
Dot iespēju valstīm izmaksāt daļu no tiešmaksājumiem pirms 1. decembra. Atļaut šo maksājumu arī tiem piensaimniekiem, kuru tiešmaksājumu pieteikumi vēl tiek administrēti.
2. Likviditātes atbalsts zemniekiem t.sk. Īstermiņa aizdevumi.
3. Lūgums atgriezt piena kvotu pārsnieguma soda naudas piena nozarei.

Vidēja termiņa pasākumi:

4. Stiprināt ienākumu drošības pasākumus (safety nets) zemniekiem.
Privātā uzglabāšana, publiskā intervence.
5. Uzlabot tirgus informāciju un komunikāciju, jo ir aizdomas par spekulācijām tirgos nevis reālu nepieciešamību samazināt cenas
6. Jaunu tirgu meklēšana. ES atbalsta pasākumu un programmu nepieciešamība.
7. Politisko lēmumu ekonomiskās sekas neatstāt tikai uz zemnieku pleciem.

SIA "Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs"

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

Ilgtermiņa pasākumi:

8. Palielināt atbalstu investīcijām saimniecībās, lai celtu konkurētspēju un elastīgumu.
9. Piena tirgus Observatorija attīstīšana, stiprināšana
10. KLP pēc 2020: jāpadara zemnieki spēcīgāki. Riska menedžmenta uzlabošana, pārtikas piegādes ķēžu organizēšana, kooperācijas un sadarbības stiprināšana. Nepieciešams atbalsts virzībai no lētas/kvantitatīvas produkcijas ražošanas uz kvalitatīvas/ar augstu pievienoto vērtību produkcijas ražošanu.

Silvija Dreijere

Paraksts